

UZASADNIENIE

W dniu 22 lutego 2018 r. (data nadania pisma w urzędzie pocztowym) M. S. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W., odmawiającej ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 7 grudnia 2017 r. do dnia 8 lutego 2018 r.. W uzasadnieniu odwołania wskazała, że ZUS nieprawidłowo przyjął, iż nie może w całości wykorzystać prawa do urlopu rodzicielskiego. Ubezpieczona wniosła o zmianę decyzji poprzez przyznanie prawa do zasiłku macierzyńskiego za sporny okres wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności do dnia zapłaty. Na rozprawie w dniu 9 lipca 2018 r. wniosła także o zasądzenie od ZUS na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowny poniósł, że w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego odwołująca się wniosła o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego za okres od 28 stycznia 2016 r. do dnia 27 lipca 2016 r. w pełnym wymiarze, a następnie w dniu 11 maja 2016 r. wystąpiła do zakładu pracy z wnioskiem o rezygnację z części tego urlopu. Skoro nie wystąpiła o udzielenie jej tego urlopu w częściach, to ponowne złożenie wniosku nie uprawniało jej do wykorzystania części w urlopu, z którego zrezygnowała.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. podlegała ubezpieczeniom społecznym, z tytułu zatrudniania na podstawie umowy o pracę w (...). W okresie podlegania ubezpieczeniom społecznym, w dniu 30 lipca 2015 r. urodziła dziecko – J. S. (okoliczności bezsporne)

W okresie od 30 lipca 2015 r. do 16 grudnia 2015 r. ubezpieczona korzystała z urlopu macierzyńskiego, w okresie od 17 grudnia 2015 r. do 27 stycznia 2016 r. – z dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Następnie złożyła wniosek o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego na okres od 28 stycznia 2016 r. do 27 lipca 2016 r. jednorazowo w pełnym wymiarze bezpośrednio po zakończeniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego. (podanie o udzielenie urlopu rodzicielskiego, k. 8 akt ZUS)

W dniu 11 maja 2016 r. M. S. złożyła wniosek w sprawie rezygnacji z korzystania z części urlopu rodzicielskiego w wymiarze 9 tygodni i zwróciła się o dopuszczenie jej do pracy z dniem 25 maja 2016 r., na co pracodawca wyraził zgodę. (wniosek k. 7 akt ZUS)

Następnie ubezpieczona urodziła drugie dziecko i korzystała z urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego w związku z urodzeniem tego dziecka. (zeznania M. S., k. 38-39, zapis elektroniczny, k. 40).

W dniu 13 listopada 2017 r. M. S. złożyła wniosek o udzielenie części urlopu rodzicielskiego na okres od dnia 7 grudnia 2017 r. do dnia 8 lutego 2018 r. z tytułu urodzenia pierwszego dziecka. Pracodawca udzielił jej tego urlopu. W okresie od 7 grudnia 2017 r. do dnia 8 lutego 2018 r. ubezpieczona zajmowała się dzieckiem, nie świadczyła pracy i nie otrzymała od pracodawcy żadnych świadczeń. (wniosek, k. 6 akt ZUS, zeznania M. S., k. 38-39, zapis elektroniczny, k. 40).

Ojciec dziecka nie korzystał z urlopu rodzicielskiego. (okoliczność bezsporna)

Decyzją z dnia 12 stycznia 2018 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił M. S. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 7 grudnia 2017 r. do dnia 8 lutego 2018 r. (decyzja k. 4 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach ZUS oraz w aktach niniejszej sprawy, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony a podstaw ku temu nie znalazł także Sąd z urzędu. Sąd pomocniczo opierał się także o zeznania ubezpieczonej M. S., które ocenił jako spójne i konsekwentne.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Odwołanie M. S. zasługiwało na uwzględnienie.

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zwana dalej ustawą zasiłkową, (tekst jednolity Dz.U. z 2017 poz. 1368) określa szczegółowo warunki, od których uzależnione jest prawo do otrzymania zasiłku macierzyńskiego. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanym dalej "ubezpieczonymi". Zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego: urodziła dziecko, przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia, i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia, przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem, dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia (art. 29 ust. 1 ustawy zasiłkowej). Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego (art. 29a ust. 1 ustawy zasiłkowej).

Bezsporne w niniejszej sprawie było to, że M. S. urodziła dziecko w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Ubezpieczona wykorzystwała również urlop macierzyński, dodatkowy urlop macierzyński oraz część urlopu rodzicielskiego (do dnia 25 maja 2016 r.) i że za te okresy otrzymała zasiłek macierzyński.

Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do tego, czy ubezpieczona miała prawa do wykorzystania pozostałej części urlopu rodzicielskiego, przysługującej jej z tytułu urodzenia pierwszego dziecka, J. S., w związku ze złożonym wcześniej wnioskiem o rezygnacji z części tego urlopu, co wymagało interpretacji przepisów art. 182^{1a} – 182^{1d} Kodeksu pracy.

Zgodnie z dyspozycją art. 182^{1a} k.p. po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze do: 32 tygodni - w przypadku, o którym mowa w art. 180 § 1 pkt 1; 34 tygodni - w przypadkach, o których mowa w art. 180 § 1 pkt 2-5. Urlop w tym wymiarze, przysługuje łącznie obojgu rodzicom dziecka. Z urlopu rodzicielskiego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice dziecka. W takim przypadku łączny wymiar urlopu rodzicielskiego nie może przekraczać wskazanego wyżej wymiaru. W okresie pobierania przez jednego z rodziców dziecka zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego drugi rodzic może korzystać z urlopu rodzicielskiego. W takim przypadku łączny wymiar urlopu rodzicielskiego i okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego nie może przekraczać wskazanego wyżej wymiaru. Z kolei art. komentarz182^{1c} k.p. stanowi, że urlop rodzicielski jest udzielany jednorazowo albo w częściach nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia. Urlop rodzicielski jest udzielany bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, nie więcej niż w 4 częściach, przypadających bezpośrednio jedna po drugiej albo bezpośrednio po wykorzystaniu zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający części urlopu rodzicielskiego, w wymiarze wielokrotności tygodnia. Do wniosku dołącza się dokumenty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 186^{8a}. Urlop rodzicielski w wymiarze do 16 tygodni może być udzielony w terminie nieprzypadającym bezpośrednio po poprzedniej części tego urlopu albo nieprzypadającym bezpośrednio po wykorzystaniu zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający części tego urlopu. Liczba wykorzystanych w tym trybie części urlopu pomniejsza liczbę części przysługującego urlopu wychowawczego. Żadna z części urlopu rodzicielskiego nie może być krótsza niż 8 tygodni, z wyjątkiem: pierwszej części urlopu rodzicielskiego, która w przypadku: urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie nie może być krótsza niż 6 tygodni, przyjęcia przez pracownika, o którym mowa w art. 183 § 1, na wychowanie dziecka w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do 10 roku życia, nie może być krótsza niż 3 tygodnie;2) sytuacji, gdy

pozostała do wykorzystania część urlopu jest krótsza niż 8 tygodni. Z treści art. 186 procedur^{1d} k.p. wynika, że urlop rodzicielski jest udzielany na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 21 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu. Do wniosku dołącza się dokumenty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 186^{8a}. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika. Liczbę części urlopu ustala się w oparciu o liczbę złożonych wniosków o udzielenie urlopu. W liczbie wykorzystanych części urlopu uwzględnia się także liczbę wniosków o zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego albo jego części, złożonych przez ubezpieczoną - matkę dziecka lub ubezpieczonego - ojca dziecka. Pracownik może zrezygnować z korzystania z urlopu rodzicielskiego w każdym czasie za zgodą pracodawcy i powrócić do pracy. We wniosku, o którym mowa w art. 182^{1e} § 2 k.p. (łączenie korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy), pracownik określa sposób wykorzystania części urlopu rodzicielskiego, o którą urlop zostanie proporcjonalnie wydłużony.

Z zacytowanych wyżej przepisów wynika, że urlop rodzicielski udzielany jest bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego. Może być wykorzystany maksymalnie w czterech częściach (art. 182^{1c} § 2), przy czym liczba tych części dotyczy łącznie obojga rodziców. Zasadą jest także, że kolejne części urlopu rodzicielskiego muszą być wykorzystywane jedna po drugiej lub mogą być przeplatane jedynie okresem pobierania przez rodzica zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający części urlopu rodzicielskiego w wymiarze wielokrotności tygodnia. Jeżeli rodzice nie wykorzystają urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze i powrócą do pełnej aktywności zawodowej, to **wyjątkowo** pozostałą część urlopu (maksymalnie w tylu częściach, ile jeszcze pozostało) mogą wykorzystać **w terminie późniejszym**, nie później jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy **6 rok życia**. Ta część urlopu rodzicielskiego nie może być jednak dłuższa niż 16 tygodni. Nie musi być ona także wykorzystana jednorazowo. Również ona może ulec podziałowi, a kolejna część nie musi przypadać bezpośrednio po poprzedniej. Zasadą jest również, że żadna część urlopu rodzicielskiego nie może być krótsza niż 8 tygodni (art. 182^{1c} § 4). Wyjątki od tej zasady są wskazane w art. 182^{1c} § 4 pkt 1 i 2 k.p. Pierwszy z nich określa art. 179¹k.p. Pracownica może nie później niż 21 dni po porodzie złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego. Wniosek musi dotyczyć pełnego wymiaru tego urlopu, przy czym złożenie go nie wyklucza, aby na zasadach określonych w art. 182^{1c} § 2 i 4 k.p. pracownica mogła skorzystać w późniejszym terminie tylko z jego części, dzieląc się tym urlopem z pracownikiem - ojcem dziecka lub rezygnując z jego części na rzecz ubezpieczonego - ojca dziecka, który w tym czasie zaopiekuje się dzieckiem i będzie z tego tytułu pobierał zasiłek macierzyński (art. 179¹ § 2). Pracownica może także bez konieczności uzyskania zgody pracodawcy zrezygnować z całości lub części tego urlopu, przy czym musi to uczynić w terminie nie krótszym niż 21 dni przed przystąpieniem do pracy (art. 179¹ § 4 pkt 1). W odniesieniu do skutków tej rezygnacji dla dalszego prawa do wykorzystania urlopu rodzicielskiego przez matkę lub ojca dziecka por. odpowiednio rozważania zawarte w uw. 6 do komentowanych artykułów.

Z kolei rezygnacja z korzystania z urlopu rodzicielskiego udzielonego w trybie art. 182^{1d} k.p. a także z jego części, odmiennie niż w przypadku udzielenia go na podstawie art. 179¹, wymaga zgody pracodawcy. Pracodawca decyduje wówczas o terminie podjęcia pracy przez pracownika (art. 182^{1d} § 3).

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kluczowe jest ustalenie, jakie skutki niesie za sobą złożenie przez odwołującą się oświadczenia o rezygnacji z korzystania z urlopu rodzicielskiego. Odmawiając M. S. prawa do zasiłku macierzyńskiego za niewykorzystaną przez nią, a objętą wnioskiem z dnia 22 grudnia 2015 r. (o udzielenie w pełnym wymiarze) część urlopu rodzicielskiego (8 tygodni) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanął na stanowisku, że ta część urlopu rodzicielskiego przepadła.

Sąd Rejonowy zważył, że zacytowane wyżej przepisy nie wskazują wprost, jakie są skutki rezygnacji z korzystania z urlopu rodzicielskiego, a konkretnie, czy rezygnacja ta powoduje, że niewykorzystana na jej skutek część urlopu rodzicielskiego przepada. W ocenie Sądu, skoro przepisy nie określają, że rezygnacja z części urlopu rodzicielskiego wobec zamiaru powrotu do pracy, skutkuje utratą prawa do pozostałej, niewykorzystanej części urlopu, to brak

jest podstaw do przyjmowania interpretacji zgodnej ze stanowiskiem ZUS. Sąd miał na uwadze, że w doktrynie pojawiają się stanowiska przeciwne (por. Eliza Maniewska w: Komentarz zaktualizowany do Kodeksu pracy), jednakże taka interpretacja sprzeczna jest z wykładnią celowościową. Skoro celem dokonywanych w ostatnich latach nowelizacji Kodeksu pracy, jest szeroko rozumiana ochrona macierzyństwa i ojcostwa, m.in. poprzez wydłużenie okresów osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodziców, przy zachowaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to nieracjonalne byłoby przyjmowanie, że można pozbawić rodzica prawa do części urlopu rodzicielskiego w sytuacji, gdy przepis prawa wprost tego nie przewiduje. W ocenie Sądu zawarte w dyspozycji art. 182 1d § 3 określenie „może zrezygnować z korzystania urlopu rodzicielskiego” nie powinno być analizowane w oderwaniu od pozostałej części tego przepisu. Przepisy ten ustanawia bowiem ogólną regułę, że dozwolone jest zaprzestanie korzystania z urlopu rodzicielskiego, o ile pracownik chce z różnych przyczyn powrócić do pracy. Nie stanowi natomiast, że po złożeniu oświadczenia o rezygnacji z korzystania z urlopu, nie jest możliwe jego wykorzystanie w późniejszym okresie. Pojęcie rezygnacji odnosi się bowiem zdaniem Sądu do zaprzestania wykorzystywania urlopu rodzicielskiego w danym momencie, a nie ze zrzeczenia się do korzystania z niego w ogóle. Odwołująca nie składała przy tym żadnych deklaracji, że nie zamierza wykorzystywać części urlopu rodzicielskiego objętego pierwotnym wnioskiem, a przez nią nie wykorzystanego. Wskazać przy tym trzeba, że ubezpieczona i tak nie mogłaby realnie tego urlopu wykorzystać wobec urodzenia drugiego dziecka.

Podkreślenia wymaga, że taka interpretacja spornego uregulowania koresponduje z art. 182^{1c} § 3 k.p., który uprawnia rodziców do skorzystania z części urlopu rodzicielskiego w wymiarze do 16 tygodni po przerwie, nie bezpośrednio po poprzedniej części tego urlopu, czyli na przykład po okresie świadczenia pracy czy wykorzystaniu świadczeń z tytułu urodzenia drugiego dziecka, z zastrzeżeniem art. 182^{1c} § 1 k.p.

W konkluzji stwierdzić więc trzeba, że ubezpieczona nie wykorzystwała 8 tygodni urlopu rodzicielskiego, przed złożeniem wniosku z dnia 13 listopada 2017 r. wykorzystywała urlop rodzicielski w jednej tylko części, a jej dziecko, z tytułu urodzenia którego wnioskowała o urlop, nie ukończyło 6 roku życia. W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Rejonowego, M. S. miała prawa do uzyskania urlopu rodzicielskiego, w okresie którego na podstawie art. 29a ust. 1 ustawy zasiłkowej przysługiwało jej prawo do zasiłku macierzyńskiego.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c zmienił zaskarżoną decyzję przyznając odwołującej się prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 7 grudnia 2017 r. do dnia 8 lutego 2018 r.

Roszczenie o odsetki ustawowe Sąd przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. Zaskarżona decyzja nie zawiera żadnego rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek i odwołująca się wcześniej (tj. przed złożeniem odwołania) takiego żądania nie wysuwała. Sąd w niniejszym postępowaniu rozpoznawał sprawę jedynie w zakresie określonym decyzją z dnia 12 stycznia 2018 r. Skoro zaś brak jest decyzji organu rentowego (co do roszczenia o odsetki), od której odwołująca się mogłaby wnieść odwołanie, to Sąd nie może w tym zakresie wydać rozstrzygnięcia. Zgodnie natomiast z art. 464 kpc odrzucenie pozwu nie może nastąpić z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, gdy do rozpoznania sprawy właściwy jest inny organ. W tym przypadku sąd przekaze mu sprawę.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego (punkt 2 wyroku) znajduje oparcie w art. 98 k.p.c w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1800).

Zarządzenie: (...).